

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

III.7060.72.2020.LN

**Pani
Marlena Małąg
Minister Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej**

uprzejmie informuję Panią Minister, że w pełni popieram wniosek Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców z dnia 3 stycznia 2020 r. w kwestii konieczności zmiany regulacji prawnej zawartej w art. 24 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300 ze zm., dalej jako ustawa systemowa).

Przepis ten reguluje kwestię przedawnienia należności z tytułu składek zabezpieczonych hipoteką lub zastawem. W myśl tego przepisu nie ulegają przedawnieniu należności z tytułu składek zabezpieczone hipoteką lub zastawem, jednakże po upływie terminu przedawnienia należności te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu do wysokości zaległych składek i odsetek za zwłokę liczonych do dnia przedawnienia. Mający tożsame brzmienie art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej został uznany wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 października 2013 r. (sygn. akt SK 40/12) za niezgodny z art. 64 ust. 2 Konstytucji, tj. przepisem konstytucyjnym regulującym ochronę prawa własności. Objęty tym wyrokiem przepis obowiązywał do końca 2002 r., a od początku 2003 r. wszedł w życie art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej, o treści analogicznej, przy czym do regulacji dotyczącej zobowiązań podatkowych zabezpieczonych hipoteką dodano zobowiązania podatkowe zabezpieczone zastawem skarbowym. W uzasadnieniu wyroku, jedynie na marginesie, Trybunał odniósł się do kwestii zmiany przepisów, a więc nowego art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej, tj. że mają do niego odpowiednie zastosowanie te same zastrzeżenia konstytucyjne, które zostały podniesione w powołanym wyroku.

Zmiana art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej oraz art. 24 ust. 5 ustawy systemowej miała nastąpić w ramach prac legislacyjnych prowadzonych przez Ministerstwo Finansów związanych z realizacją wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Taką odpowiedź na swoje wystąpienie w tej sprawie uzyskał Rzecznik jeszcze w 2014 r.

Niestety dotychczas nie zmieniono brzmienia kwestionowanych przepisów Ordynacji podatkowej i ustawy systemowej.

Z wystąpienia Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców wynika jasno, że stosowanie art. 24 ust. 5 ustawy systemowej prowadzi do utrudnień przy wykonywaniu działalności gospodarczej, pomimo dość powszechnie przyjętego w orzecznictwie stanowiska, że *jeżeli tak samo brzmiąca norma prawna występuje w dwóch ustawach o podobnym charakterze, dotyczącym danin publicznych (ustawa - Ordynacja podatkowa i ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych), z których w jednej ustawie została ona uznana przez Trybunał Konstytucyjny za sprzeczną z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej (art. 64 ust. 2), to również norma w drugiej ustawie, co do której nie było postępowania przed Trybunałem może być uznana za niekonstytucyjną. Obie normy (art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej i art. 24 ust. 5 ustawy systemowej) stanowią bowiem wyjątki od zasady przedawniania się roszczeń, więc nie ma racjonalnych powodów, dla których jedna z nich miałaby obowiązywać dlatego, że wyrok Trybunału objął tylko drugą z nich i to mając świadomość, że zastrzeżenia Trybunału zawarte w wyroku w sprawie SK 40/12, dotyczącym art. 70 § 6 o.p. można w całości odnieść do art. 24 ust. 5 u.s.u.s. W szczególności chodzi o niemożliwe do akceptowania arbitralne kryterium formy zabezpieczenia wierzytelności, oderwanej od powstania należności z tytułu składek, jako decydujące o nieprzedawnianiu się roszczenia* (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 2 kwietnia 2019 r., III AUa 450/18, LEX nr 2668182). Stanowisko to, jak wynika z powołanego wyżej wystąpienia Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców, nie zawsze zdaje się być podzielane przez organy rentowe.

Pragnę wskazać, że w dniu 22 lutego 2016 r. Rzecznik złożył wniosek do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej z art. 64 ust. 2 w związku z art. 84 Konstytucji (K 10/16), a w dniu 5 maja 2016 r. Rzecznik przystąpił do postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie pytania prawnego, czy przepis art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2003 r. jest zgodny z przepisem art. 64 ust. 2 Konstytucji w zakresie, w jakim odnosi się do braku przedawnienia zobowiązań podatkowych zabezpieczonych hipoteką i możliwości egzekwowania tych zobowiązań tylko z przedmiotu hipoteki (P 6/16). Ponadto w dniu 14 maja 2018 r. Rzecznik zgłosił udział w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie pytania prawnego i przedstawił stanowisko, że art. 24 ust. 5 ustawy systemowej jest niezgodny z art. 64 ust. 2 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Zauważyć należy, że w świetle przedstawionej powyżej argumentacji nie wydaje się konieczne oczekiwanie z przystąpieniem do prac legislacyjnych do czasu zakończenia powyższych postępowań przed Trybunałem Konstytucyjnym.

Stąd też, podzielając stanowisko Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców oraz działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r. poz. 2179 ze zm.) zwracam się do Pani Minister z wnioskiem o podjęcie prac nad dostosowaniem brzmienia art. 24 ust. 5 ustawy systemowej do standardów konstytucyjnych.